ПАКЕТ ДОКУМЕНТИ, АЛГОРИТМИ, ПРОЦЕДУРИ И ШАБЛОНИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И РЕАГИРАНЕ ПРИ УЧИЛИЩЕН ТОРМОЗ, НАСИЛИЕ И УПОТРЕБА/РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА

> **ПРАВНА И НОРМАТИВНА РАМКА**
> Настоящият пакет е разработен в пълно съответствие с:
> 1. Механизма за противодействие на училищния тормоз и насилие (Заповед № РД-09-5906/28.12.2017 г. на МОН);
> 2. Механизма за действие и алгоритъм при употреба и разпространение на наркотични вещества в училище (Заповед № РД-09-3543/01.11.2023 г. на МОН);
> 3. Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), Закона за закрила на детето (ЗЗД) и Наредбата за приобщаващото образование.

РАЗДЕЛ I: ПЛАН ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ И НАСИЛИЕ

1.1. Основни цели, принципи и обхват

Основните цели на плана са гарантиране на сигурна, подкрепяща и безопасна училищна среда, изграждане на нулева толерантност към тормоза под всички негови форми (физически, вербален, психически, сексуален и кибертормоз) и осигуряване на ранно разпознаване и ненавременна интервенция.

- **Принцип 1:** Равнопоставеност и зачитане достойнството на всяко дете/ ученик;
- **Принцип 2:** Поверителност и защита на личните данни и доброто име на учениците и техните семейства;
- **Принцип 3:** Приоритет на възстановителния подход пред санкциониращия (поправяне на щетата и промяна на поведението);
- **Принцип 4:** Екипност и координация между всички педагогически специалисти, родители и институции.

1.2. Оценка на ситуацията и идентифициране на рисковите зони

В началото на всяка учебна година Училищният координационен съвет (УКС) извършва оценка на нивото на тормоз и агресия чрез:

- Анонимни анкетни проучвания сред ученици, учители и родители;
- Анализ на регистрираните случаи от предходната учебна година;
- Картографиране на „рисковите зони“ в училището (коридори, санитарни възли, двора, спортните площадки, съблекалните).

РАЗДЕЛ II: ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ И ПРЕВЕНЦИЯ ПРИ УПОТРЕБА И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА

2.1. Информационни и превантивни дейности по възрастови групи

- **Прогимназиален етап (5–7 клас):** Провеждане на сесии по Националната програма за превенция на употребата на ПАВ; изграждане на личностни умения за отстояване на натиск от връстници, разпознаване на опасностите от алкохол, никотин, енергийни напитки и райски газ.
- **Гимназиален етап (8–12 клас):** Сесии за превенция на синтетични канабиноиди, дизайнерски дроги, метадон, кокаин, хероин и комбинирана употреба; организиране на връстнически обучения съвместно с Превантивно-информационните центрове (ПИЦ) и Общинските съвети по наркотични вещества (ОбСНВ).

2.2. Признаци и белези за разпознаване на употреба на психоактивни вещества (ПАВ)

- **Физически белези:** Рязко разширени или стеснени зеници, зачервени очи, пресъхване на устата, нарушена координация, тремор, нестабилен очен контакт, рязка промяна в теглото.

- **Поведенчески белези:** Резки колебания в настроението (апатия, еуфория, раздразнителност, агресивност), загуба на интерес към ученето, чести неоправдани отсъствия, внезапно закъсняване, напускане на часовете.
- **Външни атрибути:** Наличие на фолиа, малки пликчета със закопчаване („зип-пликчета“), хартиен плик, тръбички, запалки, необичайни миризми по дрехите, търсене на пари назаем от съученици.

РАЗДЕЛ III: АЛГОРИТМИ ЗА ДЕЙСТВИЕ СТЪПКА ПО СТЪПКА

3.1. Алгоритъм при ситуации на училищен тормоз и насилие

СТЪПКА 1: Незабавно прекратяване на инцидента на място

Всеки педагогически или непедагогически служител, станал свидетел на тормоз или насилие, е длъжен незабавно да се намеси и да раздели участниците. Не се провежда разпит пред останалите ученици.

СТЪПКА 2: Оценка на нивото на ситуацията и последващи действия

> **ПРОТОКОЛ ЗА РЕАГИРАНЕ ПО НИВА НА ТОРМОЗ**
> ПЪРВО НИВО (Единични прояви и леки нарушения):
> • Провеждане на самостоятелна беседа с участниците от учител/класен ръководител.
> • Прилагане на възстановителен подход (поправяне на щетата, поднасяне на извинение).
> • Случаят НЕ се регистрира в Дневника за ситуации.
>
> ВТОРО НИВО (Повтарящ се тормоз / По-сериозни прояви):
> • Уведомяване на Училищния координационен съвет (УКС) и Директора.
> • Описване на случая в Дневника за регистриране на ситуации от УКС.
> • Канене на родителите на участниците за индивидуален разговор.
> • Изготвяне на Индивидуален план за подкрепа и консултиране от психолог.
>
> ТРЕТО НИВО (Тежък инцидент / Риск за живота и здравето / Системна агресия):
> • Незабавно уведомяване на Директора и медицинското лице.
> • Подаване на сигнал на тел. 112, до Отдел „Закрила на детето“ (ОЗД) и РУП.
> • Регистриране в Дневника за ситуации и свикване на екип за кризисна интервенция.
> • Задействане на Координационния механизъм за дете в риск.

3.2. Алгоритъм при сигнал/установяване на употреба или държане/разпространение на наркотични вещества

- **Стъпка 1 – Вътрешно информиране:** Служителят, установил случая или получил сигнала, уведомява НЕЗАБАВНО Директора на училището и училищния психолог/педагогически съветник.
- **Стъпка 2 – Медицинска помощ и безопасност:** При състояние на опиянение или неразположение ученикът се съпровожда до медицинския кабинет. При необходимост се извиква Спешна медицинска помощ (тел. 112).
- **Стъпка 3 – Информиране на институциите и родителите:** Директорът незабавно информира родителите/настойниците. При разпространение или държане с цел разпространение се подава сигнал до МВР (РУП) в рамките на 24 часа. Подава се доклад и до РУО и ОЗД.
- **Стъпка 4 – Правила за боравене с вещество/доказателства:** Педагогическият състав НЯМА право да извършва обиск, претърсване на лични вещи или раници. Намерените вещества/атрибути се запазват недокоснати до идването на полицията.
- **Стъпка 5 – Свикване на МДЕ и подкрепа:** Директорът свиква Мултидисциплинарен екип (МДЕ). Всички членове подписват Декларация за конфиденциалност . Родителите подписват Декларация за съгласие. Изготвя се Индивидуален план за подкрепа.

РАЗДЕЛ IV: ИНСТРУКЦИИ И ПРОЦЕДУРИ ЗА УЧИТЕЛИ И КЛАСНИ РЪКОВОДИТЕЛИ

4.1. Процедура за дежурство и реакция при инцидент по време на час или междучасие

- Дежурните учители спазват стриктно графика за дежурство и наблюдават непрекъснато определените им зони;
- При възникване на скарване или физически сблъсък учителят се намесва незабавно с мирен, но твърд тон;
- Ако има пострадал ученик, той се съпровожда до медицинския кабинет, а останалите ученици се оставят под наблюдението на друг учител.

4.2. Първа долекарска помощ, медикаменти и комуникация с медицинското лице

> **ВАЖНО: ИНСТРУКЦИЯ ЗА МЕДИКАМЕНТИ И ПЪРВА ПОМОЩ**
> 1. Категорично се забранява даването на каквито и да е медикаменти (включително обезболяващи, седативни или аспирин) на ученици от учители или друг персонал!
> 2. Даването на медикаменти се извършва ЕДИНСТВЕНО от медицинското лице в училището или след изрично писмено съгласие / инструкция от родител или лекар.
> 3. При нараняване или загуба на съзнание се оказва първа долекарска помощ (поставяне в стабилно странично положение при несвяст) и незабавно се вика медицинското лице и тел. 112.

4.3. Правила за самостоятелно напускане на училище и уведомяване на родители

- Ученик, който се чувства зле или е участник в инцидент, НЕ СЕ освобождава да се прибере сам у дома;
- Ученикът остава в медицинския кабинет или при психолога до пристигането на родител/настойник;
- Освобождаването се извършва лично на родителя с вписване в дневника за посещения или предаване от класния ръководител.

4.4. Канали за анонимно сигнализиране

- **Физическа кутия за анонимни сигнали:** Поставена на видно и достъпно място в училището (до кабинета на психолога/съветника), която се отваря ежеседмично от председателя на УКС.
- **Електронен канал:** Онлайн формуляр на уебсайта на училището за подаване на сигнали от ученици и родители при гарантирана анонимност.
- **Национална линия за деца 116 111:** Разясняване на учениците на възможността за денонощно безплатно консултиране.